

POSTANOWIENIE

Dnia 12 lipca 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Beata Gudowska (przewodniczący)

SSN Roman Kuczyński

SSN Maria Tyszel (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku N..

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o wysokość świadczenia,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych
i Spraw Publicznych w dniu 12 lipca 2006 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego w P.

z dnia 7 kwietnia 2005 r., sygn. akt III AUa .../05,

odrzuca skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. decyzją z dnia 12 kwietnia 2001 r. dokonał przeliczenia emerytury N. G. i ustalił nową wysokość świadczenia od dnia 1 lutego 2001 r. Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w S. wyrokiem z dnia 15 stycznia 2003 r., VII U .../01, oddalił odwołanie ubezpieczonej, opierając rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych:

Wnioskodawczyni, urodzona 14 lipca 1935 r. na terenie byłego ZSRR, jako obywatelka tego kraju, studiowała w Instytucie [...] w Odessie w okresie od 1952 r.

uzyskując 25 czerwca 1957 r. dyplom inżyniera hydrotechnika, nostryfikowany przez polskie Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego w dniu 14 grudnia 1959 r.

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 23 grudnia 1982 r., uwzględniając odwołanie wnioskodawczyni, zmienił decyzję organu rentowego z 11 marca 1982 r. i przyznał jej prawo do wcześniejszej emerytury od 2 listopada 1981 r. W październiku 1993 r. organ rentowy odmówił ubezpieczonej doliczenia do okresu zatrudnienia okresu studiów w byłym ZSRR, ponieważ nie posiadała statusu repatrianta, natomiast decyzją z 21 marca 2001 r. odmówił ponownego ustalenia wysokości emerytury z uwzględnieniem nauki w szkole wyższej, bowiem nie przedstawiła wymaganych dokumentów (odpisu dyplomu wraz z zaświadczeniem o nostryfikacji). Dopiero po ich przedłożeniu, decyzją z 12 kwietnia 2001 r., okres studiów uwzględnił i od 1 lutego 2001 r. przyznał emeryturę w ponownie ustalonej wysokości.

W kontekście poczynionych ustaleń faktycznych, Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do uwzględnienia odwołania w świetle art. 7 pkt 9 i art. 133 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o FUS”, oraz art. 4 ust. 1 pkt 10 i art. 45 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent i o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. nr 104, poz. 450 ze zm.), zwanej dalej „ustawą rewaloryzacyjną”, i uwzględnienia żądania wnioskodawczyni przyznania emerytury w podwyższonej wysokości od dnia wejścia w życie ustawy rewaloryzacyjnej z odsetkami za zwłokę.

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w P. wyrokiem z dnia 7 kwietnia 2005 r., oddalił apelację ubezpieczonej, dzieląc ustalenia faktyczne i ich ocenę prawną dokonane przez Sąd Okręgowy.

W skardze kasacyjnej od tego wyroku ubezpieczona wniosła o jego uchylenie w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Apelacyjny, ewentualnie o uchylenie obydwu zapadłych w sprawie wyroków i orzeczenie co do istoty sprawy „poprzez uznanie powództwa w całości i zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania”. Skargę oparto na zarzutach: 1) naruszenia art. 133 ust. 1 pkt 1 ustawy o FUS „przez jego niewłaściwe, to jest błędne zastosowanie”, gdyż w sprawie miał zastosowanie art. 133 ust. 1 pkt 2 tej ustawy, 2) naruszenia art. 1

ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) w związku z art. 45 ustawy o rewaloryzacji przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, 3) naruszenie art. 382 k.p.c. w związku z art. 224 k.p.c. „poprzez brak całościowego i rzetelnego zbadania przedłożonego przez strony materiału dowodowego”, 4) naruszenie art. 387 § 1 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c. i art. 391 k.p.c. „polegające na nieustosunkowaniu się do zarzutów apelacji dotyczących naruszenia postępowania przez Sąd Okręgowy”, 5) „niesłuszne zastosowanie art. 328 k.p.c., podczas, gdy Sąd Apelacyjny ustalając odmiennie od Sądu Okręgowego stan faktyczny sprawy, nie mógł ograniczyć się do podtrzymania uzasadnienia Sądu Okręgowego”. Wartość przedmiotu zaskarżenia określono na dziesięć tysięcy złotych, a wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej umotywowano jej oczywistą zasadnością wobec wskazanych naruszeń przepisów postępowania i naruszenia prawa materialnego przez jego niewłaściwe zastosowanie.

Rozpoznając skargę Sąd Najwyższy wziął pod uwagę co następuje:

Przede wszystkim stwierdzić należy, że Sąd Najwyższy na każdym etapie postępowania kasacyjnego jest nie tylko uprawniony ale i zobowiązany do kontroli dopuszczalności skargi kasacyjnej. Stosownie do art. 398² §1 k.p.c., w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia tylko w sprawach „o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia”, w pozostałych sprawach wówczas, gdy wartość przedmiotu zaskarżenia nie jest niższa od dziesięciu tysięcy złotych. Nie ulega wątpliwości, że skarga kasacyjna nie dotyczy ani objęcia obowiązkiem ubezpieczenia, ani wstrzymania emerytury, ani też jej przyznania. Spór o wysokość podstawy wymiaru przyznanego świadczenia emerytalno - rentowego, w tym również poprzez uwzględnienie dalszych okresów składkowych lub nieskładkowych, nie jest równoznaczny ze sprawą o przyznanie emerytury lub renty w rozumieniu przepisu określającego dopuszczalność zaskarżenia kasacyjnego. Zagadnienie to Sąd Najwyższy już wielokrotnie wyjaśniał w swym publikowanym orzecznictwie. Błędny jest pogląd, że „skarga dotyczy ustalenia wysokości emerytury, a to, iż dochodzenie świadczenia w innej wysokości, niż naliczana jest roszczeniem o ustalenie, jest bezsporne w doktrynie i judykaturze.” Już od wejścia w życie ustawy z 24 maja 2000 r. o zmianie ustawy - kodeks postępowania cywilnego... (Dz.U. Nr 48, poz. 554), nie w każdej

sprawie, w której przedmiotem zaskarżenia było ustalenie prawa z zakresu ubezpieczeń społecznych kasacja była dopuszczalna niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia. W tym kontekście, powołane przez skarżącego orzeczenia Sądu Najwyższego nie mają w sprawie zastosowania, bowiem w żadnym z nich przedmiotem zaskarżenia kasacyjnego nie było podwyższenie (ustalenie wysokości) pobieranego świadczenia; postanowienie z 13 maja 2004 r., II UZ 13/04, odnosiło się do przyznania prawa do emerytury na innej podstawie prawnej, a postanowienie z 3 listopada 2004 r., I UZ 37/04, do przyznania ubezpieczonemu, uprawnionemu do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, prawa do renty z tytułu niezdolności całkowitej. W obydwu tych sprawach tym przedmiotem było więc prawo ubezpieczonych do świadczenia przysługującego po spełnieniu innych warunków ustawowych, niż te, które były przesłankami powstania prawa do już pobieranego świadczenia. Tak więc pogląd wnoszącego skargę pełnomocnika, że wartość przedmiotu zaskarżenia nie stanowi przesłanki jej dopuszczalności, ponieważ „skarga dotyczy ustalenia wysokości należnej emerytury” – jest nieadekwatny do okoliczności sprawy.

W swym dotychczasowym orzecznictwie Sąd Najwyższy wielokrotnie już wyjaśniał, że wartością przedmiotu zaskarżenia w sprawach o podwyższenie emerytury lub renty, zarówno poprzez zmianę podstawy jej wymiaru, jak też poprzez doliczenie dodatkowych okresów składkowych i nieskładkowych, jest różnica pomiędzy wysokością żądanego świadczenia a wysokością pobieranego (ustalonego), liczona za okres jednego roku (por. postanowienia: z 12 maja 1997 r., II UZ 21/97, z 6 października 1997, II UKN 289/97, z 6 lutego 1998 r., II UKN 420/97). Skoro zatem ubezpieczona bezspornie ma przyznaną emeryturę, to przedmiotem sporu jest jej wysokość, więc o dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia; jest nią różnica pomiędzy emeryturą pobieraną, a dochodzoną, czyli zwiększenie jej o 0,7% podstawy wymiaru za każdy rok z pięciu lat nauki w szkole wyższej. Obydwa warianty obliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia przedstawione w piśmie pełnomocnika uzupełniającego skargę są wadliwe. W pierwszym, stosując art. 22 k.p.c., wskazał roczną sumę pobieranej przez ubezpieczoną emerytury zamiast rocznej wartości dochodzonego jej zwiększenia. W drugim, kwotę tego zwiększenia (101,70 zł) pomnożoną przez „111 miesięcy objętych roszczeniem”. W tym zakresie dokonał błędnego wyliczenia. Sąd Najwyższy od początku orzekania kasacyjnego konsekwentnie wyjaśnia, że dla

określenia wysokości dochodzonego świadczenia miarodajna jest wyłącznie wartość przedmiotu podlegającemu rzeczywistemu rozpoznaniu i rozstrzygnięciu, co wyklucza dowolność stron przy oznaczaniu tej wartości w celu uzyskania dopuszczalności kasacji. W postanowieniu z 13 marca 1997r., III CKN 47/97, Sąd Najwyższy jednoznacznie wskazał, że podwyższanie wartości przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego dla uzyskania dopuszczalności kasacji nie wyłącza możliwości jej odrzucenia. W tym kontekście skład orzekający przypomina, że stosownie do art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy o FUS, w razie ponownego ustalenia przez organ rentowy wysokości świadczenia, świadczenie podwyższone wypłaca się, poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do tego podwyższenia, jednak nie wcześniej niż za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, w którym został zgłoszony wniosek o ponowne ustalenie wysokości świadczenia, jeżeli przyznanie niższego świadczenia było następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego. Zgodnie z tym przepisem, jeśli nawet decyzja organu rentowego z października 1993 r., była następstwem błędu tego organu, to wypłata emerytury wnioskodawczyni, w wysokości uwzględniającej sporny okres nieskładkowy, nie może nastąpić za okres wcześniejszy niż od lutego 1998 r., a to oznacza, że wartością przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego jest kwota przyznanego zwiększenia emerytury za 3 lata. Wartość ta wynosi więc 3.661,20 zł (101,70 x 36).

Mając powyższe na uwadze, na podstawie powołanych przepisów i art. 398⁶ § 3 i 4 k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji postanowienia.